

TRYCKFRIHETSFÖRORDNINGEN

Introduktion för läraren

Pressfriheten i Sverige regleras av *tryckfrihetsförordningen*, en av Sveriges fyra grundlagar. Hos [Riksdagen](#) kan man läsa om vad som skiljer grundlagarna från vanliga lagar, och lite kort om de fyra grundlagarna vi har. Riksdagen säger så här om tryckfrihetsförordningen:

"Tryckfriheten är en viktig demokratisk rättighet i Sverige.

Den ger alla som vill rätt att fritt ge ut böcker, tidningar och tidskrifter. Myndigheterna har ingen rätt att i förväg granska eller censurera det som skrivs. Man har rätt att sprida vilken information man vill i tryckt form så länge lagen följs. Samtidigt som tryckfrihetsförordningen ger rätten att uttrycka sig fritt skyddar den mot förtal och kränkningar. Om något skrivs som kan betraktas som hets mot folkgrupp, till exempel rasistiska inlägg, eller publicerar bilder med inslag av sexuellt våld kan det räknas som brott mot tryckfrihetsförordningen."

Du kan också läsa om tryckfrihetsförordningen i kapitel 3 i Mediekompass [Publicistguiden](#).

Syftet med denna övning är att ge eleverna ökad förståelse om våra demokratiska fri- och rättigheter i form av press- och tryckfrihet, samt insikt i gränsdragningen mellan yttrandefrihet och kränkningar.

Moment 1 – Hur skulle det se ut om vi inte hade tryckfrihet?

Inled med att förklara och diskutera tryckfrihetsförordningen med eleverna. Dela ut dagstidningarna till eleverna, om ni föredrar att arbeta digitalt gå eleverna till tidningarnas sajter. Arbeta i grupp eller enskilt avgör läraren.

Be eleverna att stryka över/markera de artiklar som inte hade publicerats om vi hade haft svagare pressfrihet, kanske i en ren diktatur. De ska vara uppmärksamma på texter som ifrågasätter eller är negativa mot statliga institutioner, stora företag eller den rådande samhällsordningen. Diskutera därefter i klassen:

- Vilka artiklar stryker de? Varför valde de just dessa?
- Var det några de var tveksamma om?
- Skulle det ha någon betydelse om pressfriheten var inskränkt?
- När de tagit bort alla granskande artiklar och åsiktstexter, vad återstod av tidningen?

Diskutera vidare: tryckfrihetsförordningen stoppar oss också från att trycka sådant som kan vara kränkande. De pressetiska reglerna, som finns hos [Pressombudsmannen](#), reglerar också det. Hur skulle artiklarna se ut om dessa begränsningar inte fanns? Ge exempel! Se gärna på några av Pressombudsmannens [fällningar](#), läs PO:s bedömningar och diskutera om eleverna tycker att PO hade rätt.

Vill ni jobba vidare med tryckfrihetsfrågor finns den fördjupande *Övning 5*, där vi undersöker pressfrihet i världen.

Källor och information

Dagstidningar, samla in tidningar i tid för Tidningsveckan. Ofta går det att beställa klassuppsättningar av din lokaltidning, se om du hittar den på Mediekompass: <http://www.mediekompass.se/hitta-din-tidning/>

Hos Mediekompass skrivarskola finns Publicistguiden: <http://www.mediekompass.se/skrivarskola/>

Riksdagen om tryckfrihetsförordningen: <https://www.riksdagen.se/sv/sa-funkar-riksdagen/demokrati/grundlagarna/>

Pressombudsmannen med pressetiska regler och fällningar: <https://po.se/>